

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie B. K. oskarżonej o czyn z art. 212 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 18 października 2024 r.
wniosku obrońcy oskarżonej o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego
Krzysztofa Wiaka i Marii Szczepaniec od orzekania w sprawie toczącej się
przed Sądem Najwyższym pod sygn. II NSNk 27/23
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 26 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z 26 sierpnia 2024 r. obrońca oskarżonej B. K. (dalej: „Oskarżona”) działając na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i § 4 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 47 Karty Praw Podstawowych, art. 19 ust. 1 TFUE wniósł o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka i Marii Szczepaniec od orzekania w sprawie o sygn. II NSNk 27/23 ze względu na istniejącą okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności w tej sprawie.

W uzasadnieniu wniosku obrońca Oskarżonej podkreślił, że:
„Do rozpoznania sprawy wyznaczeni zostali, nielegalnie powołani
do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu

o znowelizowane w 2018 roku przepisy ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, neo-sędziowie: SSN Krzysztof Wiak oraz SSN Maria Szczepaniec”. Ponadto zasygnalizował fakt działalności Sędziego Krzysztofa Wiaka jako byłego członka rady naukowej Instytutu [...], jak i Sędzi Marii Szczepaniec która sprawując wymiar sprawiedliwości wydała wiele, według obrońcy Oskarżonej, korzystnych orzeczeń dla działaczy oraz sympatyków poprzedniego rządu co w ocenie obrońcy Oskarżonej budzi poważne i uzasadnione wątpliwości w zakresie ich bezstronności w rozpoznaniu sprawy Oskarżonej.

W dalszej części uzasadnienia obrońca Oskarżonej zasugerował, że sprawa Oskarżonej jest sprawą polityczną, przedstawił przebieg związanych z nią zdarzeń, wskazał orzeczenia zapadłe w sądach powszechnych i wreszcie wspominał o sytuacjach, jakie występują obecnie w przestrzeni medialnej.

Obrońca Oskarżonej poczynił również rozważania na temat możliwości stosowania art. 41 § 1 k.p.k. oraz testu niezawisłości z art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym, powołując się na orzeczenia Sądu Najwyższego w tym uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r. czy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 42 k.p.k. wyłączenie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony (§ 1). Przepis ten należy odczytywać z uwzględnieniem art. 40 k.p.k. oraz 41 k.p.k.

W myśl art. 40 § 1 i § 3 k.p.k. wyłączenie sędziego z mocy ustawy następuje jedynie w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazanych w przepisie. W wyniku wystąpienia tych okoliczności sędzia ma obowiązek stwierdzić swoje wyłączenie przez złożenie oświadczenia na piśmie do akt sprawy. Jak podkreśla się w piśmiennictwie, co do zasady powinna to być jego inicjatywa (P. Hofmański, *KPK. Komentarz*, t. 1, 2011, s. 340) niezależna od stanowiska stron w tej materii (J. Bratoszewski, w: R.A. Stefański, S. Zabłocki, *KPK. Komentarz*, t. 1, 2003, s. 394).

Z kolei w świetle art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Na jego podstawie wyłączenie sędziego może nastąpić na żądanie sędziego lub na wniosek strony. W przypadku wniosku o wyłączenie sędziego pochodzącego od strony, to na składającym ciąży obowiązek wskazania okoliczności, które uzasadniają wątpliwości odnośnie do jego bezstronności (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 20 listopada 2003 r., II AKo 551/03). Nie chodzi tu o wskazanie dowodów na to, że sąd był stronnicy, ale okoliczności, w świetle których mogą powstać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 2 grudnia 2005 r., II AKa 409/06).

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że wniosek o wyłączenie sędziego, bez względu na tryb jego złożenia: art. 40 lub art. 41 k.p.k., winien wskazywać podstawę wyłączenia sędziego, jak też spełniać wymogi konstrukcyjne, które pozwalają na jego merytoryczne rozpoznanie. W tym ostatnim przypadku koniecznością jest w szczególności spełnienie wymagania, aby oprócz wysunięcia żądania wyłączenia sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy, sformułowano także stosowne zarzuty, ich uzasadnienie i – w miarę możliwości – wykazano lub chociażby uprawdopodobniono okoliczności świadczące o braku bezstronności lub niezawisłości sędziego, którego wniosek dotyczy (wniosek *in concreto*) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 2020 r., I NWW 7/20). Brak któregokolwiek z tych elementów, uchodzący za obrazę przepisów prawa procesowego, uniemożliwia weryfikację zasadności stawianych zarzutów (wniosek *in abstracto*) i przez to wyklucza merytoryczne rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego.

W tym kontekście warto przywołać utrwaloną w orzecznictwie tezę głoszącą, że podstawą do pozostawienia wniosku bez rozpoznania jest sytuacja, w której wniosek nie spełnia warunków konstrukcyjnych (nie podaje okoliczności faktycznych i ich oceny prawnej, uzasadnienia lub uprawdopodobnienia zawartych w nim twierdzeń) lub ma charakter abstrakcyjny, tj. nie odnosi się do konkretnej sprawy lub dotyczy kwestionowania samego statusu sędziego

(zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2020 r., I NWW 7/20; 3 listopada 2022 r., I NWW 152/22).

Przenosząc powyższe rozważania na realia rozpoznawanej sprawy, należy zwrócić uwagę na to, że obrońca Oskarżonej ograniczył się do wskazania podstawy wniosku o wyłączenie (art. 41 § 1 k.p.k.), w oparciu o którą domaga się wyłączenia sędziów. Nie przytoczył natomiast okoliczności, które w rozumieniu przedmiotowej regulacji uzasadniałyby wątpliwości odnośnie do bezstronności sędziów objętych wnioskiem w konkretnych okolicznościach tej sprawy, które mogłyby świadczyć, że sędziowie ci nie będą bezstronni.

Za takie okoliczności nie można było uznać informacji, że Sędzia Krzysztof Wiak był członkiem rady naukowej Instytutu [...], a także, że Sędzia Maria Szczepaniec sprawując wymiar sprawiedliwości, wydała wiele, według obrońcy Oskarżonej, korzystnych orzeczeń dla działaczy oraz sympatyków poprzedniego rządu. Ani jedna, ani druga informacja bowiem – wobec przedstawionego uzasadnienia – nie ma związku z przedmiotową sprawą.

Taki sposób sformułowania wniosku należy uznać za wadliwy. Sąd Najwyższy przypomina, że wymogiem konstrukcyjnym każdego wniosku o wyłączenie sędziego jest uprawdopodobnienie podstaw wyłączenia sędziego, tj. wskazanie konkretnych okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (art. 41 § 1 k.p.k.). Wniosek o wyłączenie sędziego winien z samej swej istoty mieć charakter zindywidualizowany zarówno w ujęciu podmiotowym, jak i przedmiotowym. Wniosek, który nie spełnia tych wymogów, jest niedopuszczalny.

Podobnie nie można było przyjąć, że okolicznością uzasadniającą wątpliwości co do bezstronności sędziów jest powołanie sędziów Sądu Najwyższego na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w kształcie nadanej tej instytucji nowelizacją ustawy z dnia grudnia 2017 r. Wynika to stąd, że wnioski o ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego rozpatrywane są w trybie art. 26 § 2 i § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2024, poz. 622). Jest to jedyna podstawa prawna znajdująca zastosowanie w okolicznościach przedmiotowej sprawy.

Sąd Najwyższy na marginesie sygnalizuje, że przywołana przez obrońcę Oskarżonej uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) została uznana przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.) i w konsekwencji utraciła swój walor normatywny. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego jest dla Sądu Najwyższego wiążące.

Powyższe ustalenia pozwalają stwierdzić, że wobec niespełnienia przez wniosek warunków konstrukcyjnych oraz kwestionowania status sędziów musi być on pozostawiony bez rozpoznania.

Z tych powodów Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

[D.Z.]

[ał]